

В. Л. МАСЛІЙЧУК

ДО БІОГРАФІЇ ІВАНА ПЕРЕВЕРЗЄВА ХАРКІВСЬКОГО ІСТОРИКА ТА МОВОЗНАВЦЯ КІНЦЯ ХVІІІ СТ.

Іван Панасович Переверзєв (бл. 1750 – літо 1796 року) – автор «Кратких правил Российского правописания» (1782 рік) та ймовірний автор «Топографічного опису Харківського намісництва» (1788 рік), керівник відкриття народних училищ у Харківському намісництві 1789 – 1796 років. Наявні біографічні дані про цю постать містили низку помилок. Завдяки архівному пошуку вдалося виявити приблизний рік народження та дату смерті цієї постаті, родинний стан та подробиці його кар'єри. Діяльність Івана Переверзєва – приклад переходу від схоластичної освіти до світських новацій та появи перших творів з історії та мовознавства, пов'язаних із Харковом.

Ключові слова: Іван Переверзєв, Просвітництво, народні училища, Харківський колегіум, освіта, Харківське намісництво.

Вступ. Іван Панасович Переверзєв – напевно, найяскравіша постать Просвітництва в Харкові. Він орієнтовно є автором «Топографічного опису Харківського намісництва», твору, досить важливого для розуміння місцевого минулого та етнографії [13; 9, с.13 – 56; 7; 10; 11]. «Топографічний опис Харківського намісництва» 1788 року має надзвичайне значення для майбутнього українського національного руху, у ньому вперше з просвітницьких позицій окреслено територію проживання українців (у автора «Южной России»), що заклало початки «мапування» (окреслення національної території) [16, с. 400]. Іван Переверзєв перший викладач історії та географії в Харківському колегіумі (1773/1774 роки), це найраніша згадка про викладання цих дисциплін як окремих в українських колегіумах [12, с. 127]. Це один із перших світських мовознавців, який видав 1782 року в Москві книжку «Краткія Правила Российскаго Правописания для употребленія Малороссіанъ по свойству Украинскаго діалекта» [17]. В даній праці визнано особливий «украинский диалект», Переверзєв прагнув зберегти українську фонетику, водночас надавав перевагу російській лексиці та граматиці. Однією з його заслуг також є керівництво відкриттям народних училищ у Харківському намісництві та організація там навчання.

Виклад основного матеріалу. Слід визнати, що особу Івана Переверзєва не обійдено увагою, проте його біографічні дані потребують уточнень. Перші біографічні дані щодо постаті І. Переверзєва наводить митрополит Євгеній (Болховітінов) у своєму «Словаре русских

светских писателей», що вийшов друком 1845 року. Болховітінов мав власний резон для такої довідки, бо, вочевидь, Іван Переверзєв викладав у майбутнього митрополита у Воронежській семінарії. Довідка Євгенія стала хрестоматійною: «Колезький асесор, навчався у Харківській духовній колегії, потім був учителем у Воронежській семінарії до 1780-го року; звідти знову повернувся до Харкова і був нарешті директором народного училища; помер у Харкові 1794 р.» [2, с. 116 – 117]. Болховітінов визнає за Переверзєвим два твори: «Топографическое описание...» та «Краткие правила...» (щодо «правил» митрополит припускається помилки, зазначаючи про видання цієї праці 1788 року: насправді книжка мала два видання, 1782 та 1787 роках). Ці дані Євгенія стали безсумнівними і переходять із видання у видання. Перший передрук цих даних був у «Харківському календарі» 1886 року, а потім ці біографічні замітки некритично і без деталей сприйняв Дмитро Багалій [5, с. 141; 1, с.185].

Єдина невелика дискусія спалахнула щодо того, чи був Переверзєв автором «Топографічного опису Харківського намісництва», бо твір вийшов без зазначення автора [9, с. 5 – 6]. Дослідження не пролили світла на це питання.

Чудову характеристику Івана Переверзєва дав дослідник творчості митрополита Євгенія (Болховітінова) Євгеній Шмурло. Чомусь ця характеристика не поширилась, але опосередковано може бути певним доказом авторства Переверзєва щодо історичної передмови до «Топографічного опису Харківського намісництва» і дає нам підстави вважати Івана Переверзєва не лише «першим харківським мовознавцем», але й «першим

світським істориком у Харкові». Є. Шмурло наводить цитату з рукопису Воронежської семінарської бібліотеки, що учитель риторики Переверзев «первым ввел в Воронежскую семинарию обучение истории, географии и российской грамматики без всякого к обучению оных предписания. Он произвольно употреблял на сие свободные от ординарных классов часы и обучал своих учеников истории и географии по большей части без книги, одним рассказыванием. Ибо имел память счастливую и так сказать историческую» [15, с.37]. За цим же рукописом історик наводить чіткішу дату відставки Івана Переверзева з Воронежської семінарії – червень 1778 року.

У ході праці над тематикою з історії освіти вдалося відтворити основні біографічні дані про цю непересічну, принаймні на місцевому рівні, постать. Насамперед, як чиновник Харківського намісництва і директор народних училищ Іван Переверзев мав формулярний список, складений для нагородження вчителів 31 липня 1795 року (ця дата заперечує дані Болховітінова про дату смерті Переверзева 1794 року) [14, ф. 1709, оп. 2, спр. 2575, арк. 8 зв. і 9]. Зазначено, що на той час губернському секретареві (знову ж не колезькому асесору, а вищому чинові) Іванові Переверзеву 45 років, тобто дата його народження, ймовірно, 1750 року (можливо, 1751 року), за походженням із дворян (мав відзнаки і грамоти). Дійсно, він навчався в Харківському колегіумі (філософії та богослов'я) у 1759–1769 роках, далі був учителем у цьому ж колегіумі, навчав латинської та російської граматики, красномовства й географії 1769–1775 роках, з 1775 до 1778 роки дійсно у Воронежі, у семінарії навчав «наук риторических». Далі щодо початку 80-х років чіткої вказівки немає, можливо, це була чиновницька служба; лише 1786 року призначений інспектором до Харківського казенного училища, що не зовсім підтверджується іншим документом (Прохання Переверзева про призначення його інспектором у вересні 1787 року) [14, ф. 1709, оп. 2, спр. 1046, арк. 4]. І нарешті, у січні 1789 року підвищений до чину губернського секретаря й призначений директором «народних училищ». Дружина – донька губернського секретаря Івана Белоконова (прізвище у документі нерозбірливо) Мар'я, донька – Анастасія. Ці дані, звичайно, не є вичерпними, але принаймні вимальовують основну канву життя Івана Переверзева.

З іншої документації можна з'ясувати і приблизну дату смерті Івана Переверзева. Збереглася документація Ізюмського народного

училища 90-х років XVIII століття, а з огляду на свої обов'язки Переверзев листувався зі смотрителями училища з найрізноманітніших питань (Дуже цікавий у цьому плані лист Івана Переверзева (автора мовного посібника) до Петра Горленського від 10 липня 1795 року: «Вась прошу подтвердить учителямъ, чтобы они не призирали грамматическихъ правилъ, но больше бы старались оныя знать и на дѣле исправно наблюдать...») [4, ф. 761, оп. 1, спр. 1, арк. 37]. Останній лист за його підписом датований 18 червня 1796 року [4, ф. 761, оп. 1, спр. 1, арк. 40]. А вже 1 вересня в листі до смотрителя Петра Горленського губернське начальство зазначало, що у зв'язку зі смертю директора училищ Івана Переверзева призначено нове керівництво училищ в особі відставного капітана Гаврила Захарова [4, ф. 761, оп. 1, спр. 1, арк. 44]. Тобто Переверзев помер улітку 1796 року.

Користуючись нагодою, слід зазначити про обійдений увагою бік діяльності Івана Переверзева, а саме його «директорство» над училищами Харківського намісництва. По суті Іван Переверзев очолив проведення училищної реформи в усьому намісництві, як зазначалося в імператорському наказі від 3 листопада 1788 року: «На первое время открытъ в губернском городе Главное да еще там же и по самым знатнейшим городам малые народные училища» [14, ф. 1709, оп. 2, спр. 1364, арк. 10]. Незважаючи на певні перепони і незможу контролювати такий великий на ті часи заклад, як Харківське казенне училище (колишні «додаткові класи» [6; 8]), упродовж 1790–1796 років за керівництва Івана Переверзева було відкрито Головне народне училище в Харкові (пізніше і два «малих народних»). На відкриття училищ було внесено дуже невелику суму від місцевого громадянства лише 471 рубль [3, ф. 37, спр. 360, арк. 7]. Тобто, при відкритті та функціонуванні училищ повсякчас була присутня фінансова проблема. Головне народне училище в Харкові було урочисто відкрито 4 березня 1789 року за участі білгородського єпископа Феоктиста (Мочульського) та губернатора Івана Пашкова [3, ф. 37, спр. 360, арк. 7].

Цікаво, що до вчителювання в Головному народному училищі Переверзев залучив нових людей (можливо, це були вказівки з центральних органів керівництва училищами), не пов'язаних із «казенними класами»: «математичних наук» мав навчати Семен Туранський, історичних наук – Іван Єфєбовський; учителем першого класу та малювання став Іван Вакуловський, другого

класу – Гаврило Ординцов, учителем німецької мови – Омелян Ходовський [14, ф. 1709, оп. 2, спр. 1364, арк. 13 і зв.]. Училище, як і зазначено в статуті, мало бути чотирикласним. Вочевидь, завдяки старанням Івана Переверзева (принаймні про це пізніше пише вчитель Іван Вакуловський) в училищі було створено невелику бібліотеку, що містила в основному підручники [4, ф. 267, оп. 1, спр. 5, арк. 1 і зв.].

Документація Головного народного училища збереглася досить добре. За всіма параметрами, попри сприяння, це училище значно поступалося казенному (зазначимо, що в Харкові ці училища та колегіум були географічно розташовані майже поряд). Якщо на початку функціонування не без впливу Івана Переверзева вдалося залучити аж 172 учнів, то влітку 1795 року в училищі викладали вже згадані п'ятеро вчителів і було 67 учнів, найбільше – 30 – у першому класі [14, ф. 1709, оп. 2, спр. 2534, арк. 3].

Як і належало за імперськими правилами, Головне училище було чотирикласним, з п'ятьма роками навчання (у четвертому класі навчалися два роки). За училищним статутом вивчали російську, латинську та німецьку мови, малювання, арифметику, політичну історію, географію, природознавство («естественную историю»), геометрію, архітектуру, механіку та фізику, було додано ще священну історію та Закон Божий (Ці вимоги наведено в першій звітній документації училища 1790 року [14, ф. 1709, оп. 2, спр. 1364, арк. 1 – 3]). Навчання було доволі регламентованим та церемоніальним, з іспитами-переведеннями з класу в клас [14, ф. 1709, оп. 2, спр. 2534, арк. 1 – 2]. Наскільки дотримувалися цих настанов, невідомо.

Найцікавішою функцією Головного народного училища в Харкові стало готування вчителів для «малих училищ» намісництва. Власне, практично всі вчителі провінційних училищ навчалися «вчительського методу» в Головному народному училищі, яке дійсно ставало першим педагогічним світським закладом у Харкові.

Головне народне училище у своєму стані не проіснувало й десяти років, але це вагома сторінка історії освіти в Харкові, спроба запровадити навчальний заклад поряд з уже наявними. Вочевидь, це училище було значно ближчим до імперських регламентних норм, поверховішим і менш чисельним, ніж казенне училище («класи»). Однак ця освітня практика все одно свідчила про прогрес у справі освіти в Харкові.

Однак адміністраторський талент Переверзева виявився не лише в Харкові, але і в слобідській провінції. Протягом 1790 року малі народні училища були відкриті в Сумах, Охтирці, Ізюмі, колишніх полкових містах [14, ф. 1709, оп. 2, спр. 1364, арк. 1–14]. Щодо Ізюму відоме листування директора училищ з місцевими смотрителями [4, ф. 761, оп. 1, спр. 1, арк. 22 – 44]. В 1793 році, підготувавши вчительські кадри, за керівництва Івана Переверзева відкрито малі училища в Богодухові, Валках, Вовчанську, Лебедині [14, ф. 1709, оп. 2, спр. 2419, арк. 10; 14, ф. 1709, оп. 2, спр. 925, арк. 4 і зв.; 14, ф. 1709, оп. 2, спр. 2075, арк. 2–5; 4, ф. 267, оп. 1, спр. 64, арк. 16 зв. – 17]. На жаль, три останні училища (у Валках (Про відновлення Валківського та Лебединського училищ) та Вовчанську та Лебедині) та одне «мале» (Архангельське) у Харкові не змогли функціонувати і були закриті після смерті Переверзева, відновлені вже в XIX столітті [4, ф. 3, оп. 7, спр. 154, арк. 1–11 і зв.; 14, ф. 1958, оп. 1, спр. 790, арк. 1 – 2; 3, ф. 37, спр. 360, арк. 7].

Власне, зі смертю цього талановитого діяча Просвітництва в Харкові виник кадровий голод. Це можна помітити з листування з Ізюмським малим народним училищем. На місце Переверзева 1 вересня 1796 року призначено капітана Кирила Захарова, однак уже в жовтні 1796 року губернатор Андрій Леванідов на директора училищ призначив, вочевидь, свого родича Олександра Леванідова. Згодом стало відомо, що Олександр Леванідов через хворобу відставлений від посади. 11 лютого 1797 року до смотрителя над Ізюмським училищем Петра Горленського пише лист Федір Рикман, що він тепер директор училищ [4, ф. 761, оп. 1, спр. 1, арк. 44, 45, 49, 50]. Наслідки праці Івана Переверзева опинялися в руках тимчасових директорів досить далеких від освітньої сфери. Лише в середині 1798 року директором над училищами призначено Федора Кудрицького викладача і директора «казенного училища» [4, ф. 761, оп. 1, спр. 1, арк. 74].

Під час керівництва Івана Переверзева в сумі в Харківському намісництві відкрито десять училищ. Це був найвищий показник серед українських земель, намісництв в складі Російської імперії. Іван Переверзев дійсно виявиться досить синтетичним представником Просвітництва: історик і географ, мовознавець, вчитель і директор училищ, до всього, отримавши духовну освіту в Харківському колегіумі, цей діяч став найвиразнішим представником світської освіти у Харкові.

Висновки. Наведені деталі, сподіваюся, не лише прояснять біографію харківського просвітителя, але й сприятимуть зверненню

Список літератури: 1. Багалеї Д. І. Переверзев Иван Афанасьевич / Багалеї Дмитрий // Энциклопедический словарь / Изд. Ф. А. Брокгауз, И. А. Эфрон. – СПб, 1898. – Т. 45. – С. 185. 2. [Болховитинов Евгений]. Словарь русских светских писателей соотечественников и чужестранцев, живших в России, сочинение митрополита Евгения / Болховитинов Евгений. – Москва, 1845. – Т. II. – 290, XVI с. 3. Відділ рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Шевченка НАН України. 4. Державний архів Харківської області. 5. Замечательные уроженцы и деятели Харьковской губернии // Харьковский календарь на 1886 г. – Харьков, 1885. – С. 139 – 146. 6. Кук В. С. Харківські школи – колегія та додаткові класи / Кук Василь // Український історичний журнал. – 1970. – № 7. – С. 97–101. 7. Литвиненко М. А. «Топографическое описание Харьковского наместничества» як джерело для вивчення історії Слобідської України другої половини XVIII ст. / Литвиненко Марія // Український історичний журнал. – 1966. – № 1. – С. 90–111. 8. Маслійчук В. «Новоприбавочные классы»: спроба світського навчального закладу у Харкові 1765–1775 рр. / Маслійчук Володимир // Київська академія. – 2013. – Вип. 11. – С. 137–153. 9. Описи Харківського намісництва кінця XVIII ст.: Описово-статистичні джерела / Упоряд. В. О. Пірко, О. І. Гуржій. – Київ: Наук. думка, 1991. – 224 с. 10. Пірко В. О. Иван Опанасович Переверзев і його праця «Топографічний опис Харківського намісництва» / Пірко Василь // Схід-Захід: Історико-культурологічний збірник. – Харків: Майдан, 2001. – Вип. 3. – С. 39–49. 11. Пірко В. О. І. О. Переверзев – історик слобідського козацтва / Пірко Василь // Наук. праці Кам'янець-Подільського держ. пед. ун-ту: Іст. науки. – 2002. – Т. 8. – С. 80–102. 12. Посохова Л. Ю. На перехресті культур, традицій, епох. Православні колегіями України наприкінці XVII – на початку XIX ст. / Посохова Людмила. – Харків, 2011. – 400 с. 13. Топографическое описание Харьковского наместничества с историческим предуведомлением о бывших в сей стране с древних времен переменах, взятым к объяснению деяний и Хронологии из Татарской истории Баядур Хана Абулгази, Российской Истории Князя Щербатова, Начертания Европейской истории Готфрида Ахенвалла и политической Истории Самуила Пуффендорфа. – Москва, 1788. – 70 с. 14. Центральний державний історичний архів України в місті Києві. 15. Шмурло Е. Митрополит Евгений как ученый: ранние годы жизни 1767–1804./ Шмурло Евгений. – СПб, 1888. – 456 с. 16. Шпорлюк Р. Картографування України: від простору ідентичності до простору рішень / Шпорлюк Р. Формування модерних націй. Україна. Росія. Польща / Шпорлюк Роман. – Київ, 2013. – С. 390 – 404. 17. Archaimbault S., Wakoulenko S. Un comparatiste avant la lettre: Ivan Pereverzev et ses «Préceptes de

більшої уваги як на цю постать, так і на процеси доби Просвітництва на Лівобережній та Слобідській Україні.

la rectitude grammaticale russe... à l'usage des Ukrainiens» (1782) / Archaimbault Sylvie, Wakoulenko Serhii. – Paris: Institut d'études Slaves, 2010. – 116 p.

Bibliography (transliterated): 1. Bagalej D. Y. Pereverzev Ivan Afanasevych. – Bagalej Dmytrij. – Encyklopedycheskyj slovar. – Ed. F. A. Brokgauz, Y. A. Efron. – SPb, 1898. – Vol. 45. – 185. Print. 2. [Bolxovytynov Evgenyj]. Clovar russkych svetskyx pysatelej sootchestvennykov y chuzhestrancev, zhyvshyx v Rossyy, sochynenye mytropolyta Evgenyya. – Bolxovytynov Evgenyj. – Moscow, 1845. – Vol. II. – 290, XVI. Print. 3. Viddil rukopysnyx fondiv ta tekstologiyi Instytutu literatury imeni Shevchenka NAN Ukrainy. 4. Derzhavnyj arxiv Xarkivskoyi oblasti. 5. Zamechatelnie urozhenci i deyately Kharkovskoj guberniy. – Kharkovskij kalendar na 1886. – Kharkov, 1885. – 139 – 146. Print. 6. Kuk V. S. Kharkivski shkoly – kolegiya ta dodatkovi klasy. – Kuk Vasyl. – Ukrayinskyj istorychnyj zhurnal. – 1970. – Vol. 7. – 97–101. Print. 7. Lytvynenko M. A. «Topografycheskoe opysanye Kharkovskogo namestnychestva» yak dzherelo dlya vyvchennya istoriyi Slobidskoyi Ukrainy drugoyi polovyny XVIII cent. – Lytvynenko Mariya. – Ukrayinskyj istorychnyj zhurnal. – 1966. – Vol. 1. – 90–111. Print. 8. Maslijchuk V. «Novoprybavochnie klassi»: sprobа svitskogo navchalnogo zakladu u Kharkovi 1765–1775. – Maslijchuk Volodymyr. – Kyivska akademiya. – 2013. – Vol. 11. – 137–153. Print. 9. Opysy Kharkivskogo namisnyctva kincyа XVIII cent.: Opysovo-statystychni dzherela. – Ed. V. O. Pirko, O. I. Gurzhiy. – Kyiv: Nauk. dumka, 1991. – 224. Print. 10. Pirko V. O. Ivan Opanasovych Pereverzyev i jogo pracya «Topografichnyj opys Kharkivskogo namisnyctva». – Pirko Vasyl. – Sxid-Zaxid: Istoryko-kulturologichnyj zbirnyk. – Kharkiv: Majdan, 2001. – Vol. 3. – 39–49. Print. 11. Pirko V. O. I. O. Pereverzyev – istoryk slobidskogo kozactva. – Pirko Vasyl. – Nauk. pracі Kamyanez-Podil'skogo derzh. ped. un-tu: Ist. nauky. – 2002. – Vol. 8. – 80–102. Print. 12. Posokhova L. Y. Na perexrestі kultur, tradycij, epox. Pravoslavni kolegiumy Ukrainy naprykinci XVII – na pochatku XIX cent. – Posokhova Lyudmyla. – Kharkiv, 2011. – 400. Print. 13. Topografycheskoe opysanye Kharkovskogo namestnychestva s ystorycheskym predvedomlenyem o bivshyx v sej strane s drevnyx vremen peremenax, vzyatim k obyasnennyu deyanij y Xronologyy yz Tatarskoj ystoryy Bayadur Xana Abulgazy, Rossyjskoj Ystoryy Knyazya Shherbatova, Nachertanyya Evropejskoj ystorii Gotfryda Axenvalla y polytycheskoj Ystorii Samuyla Puffendorfa. – Moscow, 1788. – 70. Print. 14. Centralnyj derzhavnyj istorychnyj arxiv Ukrainy v misti Kyevi. 15. Shmurlo E. Mytropolyt Evgenyj kak uchenij: rannye godi zhyzny 1767–1804. – Shmurlo Evgenyj. – SPb, 1888. – 456. Print. 16. Shporlyuk R. Kartografuvannya Ukrainy: vid prostoru identychnosti do prostoru rishen. – Shporlyuk R. Formuvannya modernyx nacij. Ukrainyа. Rosiya. Polshha. – Shporlyuk Roman. – Kyiv, 2013. – 390 – 404.

Print. 17. Archambault S. *Un comparatiste avant la lettre: Ivan Pereverzev et ses «Préceptes de la rectitude grammaticale russe... à l'usage des Ukrainiens» (1782).* – Archambault Sylvie, Wakoulenko Serhii. – Paris: Institut d'études Slaves, 2010. – 116. Print.

Надійшла (received) 09.10.2015 р.

Маслійчук Володимир Леонтійович, канд. іст. наук, провідний науковий співробітник ОКЗ Центр охорони культурної спадщини, Харків; Тел.: +380997156078; e-mail: masliychuk@gmail.com

Masliychuk Volodimir, PhD, leading researcher of the Center for Protection of Cultural Heritage, Kharkiv; Tel.: +380997156078; e-mail: masliychuk@gmail.com

УДК [930+81] “17”:929

До біографії Івана Переверзева харківського історика та мовознавця кінця XVIII ст. / В. Л. Маслійчук // Вісник НТУ «ХП». Серія: Актуальні проблеми історії України. – Харків: НТУ «ХП». – 2015. – № 56 (1165). – С. 39–44. Бібліогр.: 17 назв. – ISSN 2079-0813.

Іван Панасович Переверзєв (бл.1750 – літо 1796) – автор «Кратких правил Российского правописания» (1782) та ймовірний автор «Топографічного опису Харківського намісництва» (1788), керівник відкриття народних училищ у Харківському намісництві 1789 – 1796 рр. Наявні біографічні дані про цю постать містили низку помилок. Завдяки архівному пошуку вдалося виявити приблизний рік народження та дату смерті цієї постаті, родинний стан та подробиці його кар'єри. Діяльність Івана Переверзєва – приклад переходу від схоластичної освіти до світських новацій та появи перших творів з історії та мовознавства, пов'язаних із Харковом.

Ключові слова: Іван Переверзєв, Просвітництво, народні училища, Харківський колегіум, освіта, Харківське намісництво.

УДК [930+81] “17”:929

К биографии Ивана Переверзева харьковского историка и языковеда конца XVIII в. / В. Л. Маслийчук // Вісник НТУ «ХПІ». Серія: Актуальні проблеми історії України. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2015. – № 56 (1165). – С. 39–44. Бібліогр.: 17 назв. – ISSN 2079-0813.

Іван Афанасьєвич Переверзєв (ок.1750 – лето 1796) – автор «Кратких правил Российского правописания» (1782) та вероятный автор «Топографического описания Харьковского наместничества» (1788), директор и руководитель открытия народных училищ в Харьковском наместничестве 1789 – 1796 гг. Биографические замечания об этом деятеле содержали определенные ошибки. Благодаря архивным изысканиям удалось определить приблизительный год рождения и дату смерти Ивана Переверзева, семейное состояние и подробности его карьеры. Деятельность Ивана Переверзева – пример перехода от схоластического образования к светскому и появление первых сочинений с истории и языковедения, связанных с Харьковом.

Ключевые слова: Иван Переверзев, Просвещение, народные училища, Харьковский коллегиум, образование, Харьковское наместничество.

UDC[930+81] “17”:929

By the biography of Ivan Pereverzev Kharkiv historian and linguist end of the XVIII century / V. L. Masliychuk // Bulletin of NTU “KhPI”. Series: Actual Problems of the History of Ukraine. – Kharkiv: NTU “KhPI”, 2015. – № 56 (1165). – P. 39–44. – Bibliogr.: 17. – ISSN 2079-0813.

Ivan Afanasievich Pereverzev (CA. 1750-1796 summer) was the author of “A Summary of the rules of the Russian spelling” (1782) and the purported author of the “Topographic description of the Kharkiv province” (1788), head of the opening of schools in Kharkiv province in 1789-1796. Previous biographers have made few mistakes about Ivan Pereverzev’s biography. Thanks to my archival searches have been able to determine year of birth and date of death of Ivan Pereverzev, details about his career. Activity of Ivan Pereverzev is an example of the transition from the scholastic education to secular initiatives, the emergence of the first compositions with the history and linguistics in Kharkiv.

Keywords: Ivan Pereverzev, enlightenment, schools, Kharkiv Collegium, education, history, Kharkiv province.